

ಯದಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಸಾತಾದ ಉದಯದಿಂದಾಗುತ್ತವೆ, ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಸಾತಾದ ಉದಯದಿಂದಾಗುತ್ತವೆ; ಆದುದರಿಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಮೋಹದಿಂದಲೇ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಉಳಿದವುಗಳಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗುವ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ, ಕೇವಲಿಗಳಿಗೆ ಸಾತಾ-ಅಸಾತಾಗಳ ಉದಯವೂ ಇದೆ ಮತ್ತು ಸುಖ-ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸಂಯೋಗವೂ ಇದೆ; ಆದರೆ ಮೋಹದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾತ್ಮವೂ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಮೋಹಜನ್ಯವೆಂದೇ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡುವ ಉಪಾಯವೂಡಿ ದುಃಖ ದೂರ ಮಾಡಲಬೇಕೆಂದೇ ಅಥವಾ ಸುಖಿಯಾಗಲಬೇಕೆಂದೇ ಈ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಸತ್ಯವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವೇನು ?

ಉತ್ತರ : ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಭ್ರಮೆಯು ದೂರವಾದಾಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳೂ ಭಾಸವಾಗದೆ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಯಥಾರ್ಥ ವಿಚಾರದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವು ಸಾಮಗ್ರಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸುಖ-ದುಃಖಿಯಾಗದಂತೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಗಳ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಮೋಹವು ಮಂದವಾದಾಗ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ದೊರೆತರೂ ತನಗೆ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾಗದಂಥ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಆಗ ಒಂದು ಶಾಂತಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿರಾಕುಲನಾಗಿ ನಿಜವಾದ ಸುಖದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಆಗ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳು ದೂರವಾಗಿ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಆಯುಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ

ಆಯುಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪರ್ಯಾಯದ ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಜೀವಿತವಿದ್ದರೆ ಪರ್ಯಾಯದ ಬಿಡುಗಡೆಯು ಅದು ಮರಣವಿದೆ. ಈ ಜೀವನು ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರ್ಯಾಯಕ್ಕೇನೇ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಆದುದರಿಂದ ಜೀವಂತವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಭಾವವಾಯಿತೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮರಣದ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ, ಆ ಭಯದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಕುಲತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವವುಗಳನ್ನು ಮರಣದ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಭಯಪಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳ ಸಂಯೋಗವಾದರೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಉಪಾಯವೆಂದು ಮರಣದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ತಾನೇ ಅವುಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಕೋಟಿ, ದುರ್ಗ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಾಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಈ ಉಪಾಯಗಳೆಲ್ಲವು ವ್ಯರ್ಥವಿವೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲಂತೂ ಅನೇಕ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೂ, ಅನೇಕರು ಸಹಾಯಕರಾದರೂ ಕೂಡ ಮರಣವು ಆಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಒಂದು ಸಮಯ ಮಾಡುವೂ ಜೀವಂತವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ದೊರೆತರೂ ಕೂಡ ಮರಣವು ಸರ್ವಥಾ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮರಣವು ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆಯುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಮರಣವೂ ಆಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಇದೆ, ಅಸತ್ಯವೇ ಇದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವೇನು ?

ಉತ್ತರ : ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿನ ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯಂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು, ಸ್ವಯಂ ಅನಾದಿನಿಧನ ಜೈತನ್ಯದ್ವ್ಯವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯಂಟಾಗುವುದು, ಪರ್ಯಾಯವು ಸೋಗದ ಸಮ-ವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು; ಆಗ ಮರಣದ ಭಯವು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಮರಣದ ಅಭಾವವೇ ಆಗುವುದು, ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಗಳೇ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿವೆ.

ನಾಮಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ

ನಾಮಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಗತಿ,ಜಾತಿ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥವುಗಳಂತೂ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೆ ಪಾಪದ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥವುಗಳು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ; ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಇವನು ದುಃಖದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಸುಖದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದು ವ್ಯರ್ಥ-ಅಸತ್ಯವಿದೆ, ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಾದಿಗಳಿವೆ. ವೇದನೀಯದ ಕಥನ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು; ವೇದನೀಯ ಮತ್ತು ನಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಖ-ದುಃಖದ ಕಾರಣತನದ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸಮಾನತೆಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಗೋತ್ರಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದಾಗುವಂಥ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ

ಗೋತ್ರಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉಚ್ಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ನಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನನ್ನು ಉಚ್ಚನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನನ್ನು ನೀಚನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕುಲವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಉಪಾಯವೆಂತೂ ಇವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರೆ ಕುಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚನೀಚನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯಿದೆ. ಉಚ್ಚಕುಲವುಳ್ಳವನೋರ್ವನು ನಿಂದ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ನೀಚನಾಗಿ ಹೋಗುವನು ಮತ್ತು ನೀಚಕುಲವುಳ್ಳವನೋರ್ವನು ಶ್ಲಾಘ್ಯಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಹೋಗುವನು. ಲೋಭಾದಿಗಳಿಂದ ಉಚ್ಚಕುಲವುಳ್ಳವರು ನೀಚಕುಲದವರ ಸೇವೆ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

ಕುಲವು ಎಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗಿರುತ್ತದೆ? ಪರ್ಯಾಯವು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಕುಲದ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಕುಲದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಉಚ್ಚ-ನೀಚನೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚಕುಲವಂತನಿಗೆ ನೀಚವಾಗುವ ಭಯದ ಮತ್ತು ನೀಚಕುಲವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ನೀಚತನದ ದುಃಖವೇ ಇದೆ.

ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ-ವಿಷಾದಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸದಿರುವುದು ಇದರ ನಿಜವಾದ ಉಪಾಯವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಬದಲಾಗದಂಥ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಉಚ್ಚವಾದ ಸಿದ್ಧ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ಮೋದಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸಂಸಾರ-ದಲ್ಲಿ ದುಃಖವೇ ದುಃಖವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಅದರ ಮರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಪರ್ಯಾಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ

ಈಗ ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇದೇ ದುಃಖದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವನಗಳ ದುಃಖ

ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಕಾಲವಂತೂ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅನಾದಿಯಿಂದಂತೂ ನಿತ್ಯನಿಗೋದದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬರುವುದೆಂದರೆ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಡಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕಾಳು ಒಡೆಯದೆ ಎದ್ದು ಹೊರಬಿದ್ದಂತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಇತರ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ತ್ರಸದಲ್ಲಂತೂ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕ ಕಾಲವು ವ್ಯತೀತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಇತರನಿಗೋದದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಕಾಲ ಇರುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದಷ್ಟೋ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಪೃಥ್ವಿ, ಆಪ್, ತೇಜ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವನಸ್ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯನಿಗೋದದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟ ನಂತರ ತ್ರಸದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಕಾಲವೆಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸಾಗರವೇ ಇದೆ ಮತ್ತು ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಕಾಲವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪುಟ್ಟಲ ಪರಾವರ್ತನ ಮಾಡುವಿದೆ, ಇನ್ನು ಪುಟ್ಟಲ ಪರಾವರ್ತನದ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಅದರ ಅನಂತದ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಅನಂತ ಸಾಗರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರಿಗೆ ಮಂಖ್ಯವಾಗಿ ಏಕೇಂದ್ರಿಯಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲವು ವ್ಯತೀತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನದ ಶಕ್ತಿಯಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸ್ವರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾದ ಮತಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾದ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯ ಜನ್ಯ ಅಚಕ್ಷುಂದರ್ಶನ ಅವುಗಳಿಂದ ತೀತ-ಉಷ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ-ನೋಡುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಾವರಣ-ದರ್ಶನಾವರಣಗಳ ತೀವ್ರ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಿವೆ. ಇನ್ನು ದರ್ಶನಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದರ್ಶನವಿರುವುದರಿಂದ ಪರ್ಯಾಯಕ್ಕೇನೇ ತಮ್ಮ ರೂಪವೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಬೇರೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ತೀವ್ರ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ-ಕಷಾಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವರೇ ಭಗವಂತರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಕಾಪೋತವೆಂಬ ಈ ಮೂರು ಅಶುಭ ಲೇಶ್ಯಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವು ತೀವ್ರ ಕಷಾಯವಿದ್ದು ಮೇಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಷಾಯವಂತೂ ಅಧಿಕವಿದ್ದು ಶಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನವಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗುತ್ತಲಿವೆ, ಯಾವ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಕಿಂಚಿತ್ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಅವೇನು ಕಷಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ?

ಉತ್ತರ : ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವಿರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಷಾಯವಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಯಾವ ನಿಯಮವಂತೂ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಕ್ಷಯೋಪಶಮವಿರುವಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಓರ್ವ ಕುರುಡ-ಕಿವುಡ ಪುರುಷನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಅಲ್ಪವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕಷಾಯವು ಅಧಿಕವಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಅಲ್ಪವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕ ಕಷಾಯವಿರುವುದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಷಾಯದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವು ಶಕ್ತಿಹೀನವಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಓರ್ವ ಪುರಂಜನ ಶಕ್ತಿಹೀನನಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ತೀವ್ರ ಕಷಾಯವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಅವನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಷಾಯವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಿರುತ್ತಾನೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳು ಶಕ್ತಿಹೀನವಿರುತ್ತವೆ; ಅವಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಷಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಕಷಾಯವು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವು ತಾವೇ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕಷಾಯವು ಅಧಿಕವಿದ್ದು ಶಕ್ತಿಯು ಅಲ್ಪವಿರುವಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಅಧಿಕವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ-ಹೇಗೆ ಕಷಾಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ-ಹಾಗೆ ದುಃಖವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕಷಾಯವು ಅಧಿಕವಿದ್ದು ಶಕ್ತಿಯು ಅಲ್ಪವಿರುವುದರಿಂದ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಿರುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಅವೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕೇವಲಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಸನ್ನಿಪಾತವಾದ ರೋಗಿಯು ಜ್ಞಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಅಲ್ಪತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವನು ಮಹಾದುಃಖಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದ ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಅಲ್ಪವಿದ್ದು ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿಹೀನತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಮಹಾದುಃಖಿಯಿದೆ.

ಅದರಂತೆ ಅಂತರಾಯದ ತೀವ್ರ ಉದಯದಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟು ಆಗದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ದುಃಖಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅಘಾತಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲಿ ಆಸಾತಾ ವೇದನೆಯಿಂದ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮಹಾದುಃಖಿಯಾಗುತ್ತವೆ, ವನಸ್ಪತಿಯಿದೆ ಅದು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ, ಶೀತೋಷ್ಣಗಳಿಂದ ಬಾಡಿಹೋಗುತ್ತದೆ, ನೀರಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಛೇದಿಸುತ್ತಾನೆ, ಭೇದಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮರ್ದಿಸುತ್ತಾನೆ, ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ, ತುಂಡರಿಸುತ್ತಾನೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಥಾಸಂಭವವಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗುವುದರಿಂದ ಅವು ಮಹಾದುಃಖಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವರ್ತನೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ತನೇಂದ್ರಿಯವು ಇದ್ದೇ ಇದೆ, ಆದರೆ ಮುಖಾಂತರ ಅವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮೋಹವಶದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಕುಲವಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಓಡಿಹೋಗುವ, ಹೋರಾಡುವ ಅಥವಾ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನರು ಅವುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಾತಾದ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದು ಬಲವಂತವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಯುಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರ್ಯಪ್ತವಿರುವವುಗಳಿಗಂತೂ ಪರ್ಮಾಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಉಚ್ಚಾಸ್ವದ ಹದಿನೆಂಟರ ಭಾಗವೂತ್ರವೇ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಪರ್ಯಪ್ತಗಳದ್ದು ಅಂತರ್ಮೂರ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳು ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ, ಅದರಿಂದ ದುಃಖಿಯಿರುತ್ತವೆ,

ನಾವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಿಯಂಚಗತಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವೇ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ, ಯಾವುದೇ ಹೀನಪುಣ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವಿದ್ದರೆ ಅದರ ಬಲವಾನತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದಲೂ ಮೋಹದ ವಶದಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಗೋತ್ರಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀಚಗೋತ್ರದ್ದೇ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಂತತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದಲೂ ದುಃಖಿಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳು ಮಹಾದುಃಖಿಯಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಾಣವು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಕಾಲವಿರುತ್ತದೆ, ನಿರಾಧಾರವಾದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಂತೂ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲವಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವವು ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಕಾಲವಿರುತ್ತದೆ, ಅನ್ಯಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಂತೂ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲವಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜೀವವು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಃಖಿಯಿದೆ.

ಏಕಲತ್ರಯ ಹಾಗೂ ಅಸಂಜೀ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳ ದುಃಖ

ಜೀವವು ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ತ್ರೀಂದ್ರಿಯ, ಚತುಂದ್ರಿಯ, ಅಸಂಜ್ಞೇ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಂತೆಯೇ ದುಃಖವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ-ಜ್ಞಾನ ದರ್ಶನದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯ ಅಧಿಕತೆಯಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವ-ನಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುವುದಿಷ್ಟೇ ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಯಾವವು ಅಪರ್ಯಾಯವಿವೆ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯಗಳೂ ಹೀನಶಕ್ತಿಯಧಾರಕವಿವೆ, ಚಿಕ್ಕ ಜೀವಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದೇಷ್ಟೇ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಅಧಿಕಶಕ್ತಿಯ ಧಾರಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಜೀವಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಆ ಜೀವಗಳು ವಿಷಯಗಳ ಉಪಾಯವಾಡುತ್ತವೆ, ದುಃಖದೂರವಾಡುವ ಉಪಾಯವಾಡುತ್ತವೆ. ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ಇರಿಯುವ, ಹೊಡೆಯುವ, ಹೋರಾಡುವ, ಮೋಸವಾಡುವ, ಅನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ, ಓಡುವ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯವಾಡುತ್ತವೆ; ದುಃಖದಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುವ, ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ; ಅದರಿಂದ ಅವುಗಳ ದುಃಖವು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಕಟವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇನು, ಸಣ್ಣ ಕ್ರಿಮಿ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಗಳಂತೂ ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಭೇದನ, ಭೇದನಾದಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ತಿರುವುದರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳುವುದು ?

ಈ ಪ್ರಕಾರ ದ್ವೀಂದ್ರಿಯಮೊದಲಾದ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಹಾದುಃಖಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸಂಜ್ಞೇ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳ ದುಃಖ

ನರಕಗತಿಯ ದುಃಖ

ಸಂಜ್ಞೇ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾರಕೇ ಜೀವಗಳಿದ್ದು ಅವೆಂತೂ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಒಂದಿಷ್ಟು ಇದ್ದರೂ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯು ಅಧಿಕವಿದೆ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟವಿಷಯಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿಯು ಕಿಂಚಿತ್ ವಾತ್ರವೂ ದೊರಕದಿರುವುದರಿಂದ ಆಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರು ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಿವೆ. ಅವಕ್ಕೆ

ಕ್ರೋಧಾದಿಕಷಾಯಗಳ ತೀವ್ರತೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಾದಿ ಅಶುಭ ಲೇಶ್ಯಗಳೇ ಇವೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ-ಮಾನಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ದುಃಖಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಅನ್ಯರಿಗೆ ದುಃಖ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕ್ರೋಧ-ಮಾನಗಳ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರತೆಯು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ದುಃಖಕೊಡುವ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಕ್ರಿಯದಿಂದ ಅನ್ಯರಿಗೆ ದುಃಖಕೊಡುವಂಥ ಶರೀರದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಬಾಧೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮಗೆ ಬೇರೆ ಮತ್ತುರೋ ಬಾಧೆಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಕಷಾಯವು ಎಂದೂ ಉಪಶಾಂತವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ-ಲೋಭಗಳ ತೀವ್ರತೆಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಇಷ್ಟ ಸಾಮಗ್ರಿಯು ಕಂಡುಬಾರದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಆ ಕಷಾಯಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನಪಡೆದು ಅವರುಗಳ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅದರಂತೆ ಹಾಸ್ಯ-ರತಿಕಷಾಯಗಳಿದ್ದರೂಕೂಡ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅರತಿ-ಶೋಕ-ಭಯ ಜುಗುಪ್ಸೆಗಳ ಬಾಹ್ಯಕಾರಣಗಳು ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಷಾಯಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕವೇದವಿರುವುದರಿಂದ ಇಚ್ಛೆಯಂತೂ ಅಧಿಕವಿದ್ದು ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರಂಪನೊಡನೆ ಕ್ರೀಡೆಮಾಡುವ ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲವುರುವುದರಿಂದ ತಂಬ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ವೇದನೀಯದಲ್ಲಿ ಅಸಾತಾದ ಉದಯವೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕವೇದಗಳ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿದ್ದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯ, ದಮ್ಮು, ಶ್ವಾಸ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು ಯುಗಪತ್ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷುಧೆ-ತೃಷೆಗಳಂತೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು-ಕುಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟಿರುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾದ ಊಟವೇ ದೂರಕುತ್ತದೆ. ಆ ಮಣ್ಣು ಕೂಡ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದರೆ ಅದರ ದುರ್ಗಂಧದಿಂದ ಅದಷ್ಟೋ ಹರಿದಾರಿಗಳವರೆಗಿನ ಮನುಷ್ಯರು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಶೀತ-ಉಷ್ಣಗಳು ಒಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನದ ಕಬ್ಬಿಣ ಗುಂಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಬಿಡುವಂತಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೆಡೆ ಶೀತವಿದ್ದರೆ ಒಂದೆಡೆ ಉಷ್ಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ನೆಲವು ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತೀರ ತೀಕ್ಷ್ಣತರವಾದ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪನದಲ್ಲಿನ ಮರಗಳು ಶಸ್ತ್ರದ ಧಾರೆಯಂತಿರುವ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಯಂತ್ರವಿವೆ ಅಲ್ಲಿಯ ನದಿಯು ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶವಾದೊಡನೆ ಶರೀರವು ತುಂಡು-ತುಂಡಾಗಿ ಹೋಗುವಂಥ ನೀರಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿಯು ಶರೀರವನ್ನು ದಗ್ಧಮಾಡಿಬಿಡುವಷ್ಟು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನಾರಕರು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ದುಃಖ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಗಾಣದದಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹಿಂಡುತ್ತಾರೆ, ತುಂಡು-ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ, ದೊಡ್ಡಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಚಾಟಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ತಪ್ಪು ಲೋಹಾದಿಗಳ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಬಾಧೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ನರಕದವರೆಗೆ ಅಸುರಕುಮಾರರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸ್ವಯಂಬಾಧೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕದನ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವೇದನೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ಶರೀರದ ವಿಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪಾರಜದ ಹಾಗೆ ತುಂಡು-ತುಂಡಾಗಿ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭೀಕರ ಬಾಧೆಯಿದೆ.

ಸಾತಾದ ನಿಮಿತ್ತವಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಓರ್ವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನುತೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಾತಾದ ಉದಯವಾದರೆ ಅದು ಬಲವಂತವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಆಯಂಷ್ಯವು ಅಧಿಕವಿರುತ್ತದೆ. ಜಘನ್ಯ ಆಯಂಷ್ಯವು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿದ್ದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆಯಂಷ್ಯಯಂ ಮೂವತ್ತುಮೂರಸಾಗರವಿರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾಮಕರ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪ ಪ್ರಕೃತಿಗಳದ್ದೇ ಉದಯವಿದ್ದು ಒಂದು ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಚ ಗೋತ್ರದ್ದೇ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಂತತೆಯಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ದುಃಖಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನರಕಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ತೀರ್ಯಂಚಗತಿಯ ದುಃಖ

ತೀರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಲಬ್ಧಿ-ಅಪರ್ಯಾಪ್ತ ಜೀವಗಳು ಅಧಿಕವಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗಂತೂ ಉಚ್ಛ್ವಾಸದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಭಾಗವೂತ್ರದಷ್ಟು ಆಯಂಷ್ಯವಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದೆಷ್ಟೋ ಚಿಕ್ಕ ಜೀವಗಳು ಪರ್ಯಾಪ್ತಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೆಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು; ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ವಿಶೇಷವಿರುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಜೀವಗಳು ಸಮೂಚ್ಚಿನವಿವೆ, ಅದೆಷ್ಟೋ ಗರ್ಭಜವಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದರೂ ಅವು ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕೂಲವಾಗಿವೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟವುಗಳಿಗಂತೂ ಇಷ್ಟವಿಷಯದ ಪ್ಲಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ; ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಆಗುತ್ತದೆ,

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಭಾವದಿಂದ ಆತತ್ತ್ವಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವುಗಳೇ ಆಗುತ್ತಲಿವೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತೀವ್ರಕಷಾಯವೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರೋಧ-ಮಾನಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತವೆ, ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ದುಃಖ ಕೊಡುತ್ತವೆ; ಮೂಯೆ-ಲೋಭಗಳಿಂದ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ; ಹಾಸ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಆ ಕಷಾಯಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದಕ್ಕೆ ಮಂದಕಷಾಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಮುಖ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ವೇದನೀಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಸಾತಾದ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಕಾಯಿಲೆ, ಬಾಧೆ, ಕ್ಷುಧೆ ತೃಷೆ, ಭೇದನ, ಭೇದನ, ಅಧಿಕ ಭಾರಹೊರುವುದು, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಅಂಗವಿಚ್ಛೇದ ಮೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಾತಾದ ಉದಯವಿದ್ದರೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಜೀವಗಳಿಗಿರುತ್ತದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಆಯಂಷ್ಯವು ಅಂತರ್ಮೋಹಾರ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೋಟಿವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಜೀವಗಳು ಅಲ್ಪಾಯುಧಾರಕವಿರುವುದರಿಂದ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳ ದುಃಖ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭೋಗಭೂಮಿಯ ತೀರ್ಯಂಚಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕ ಆಯಂಷ್ಯವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾತಾದ ಉದಯವೂ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆ ಜೀವಗಳೂ ಅತ್ಯಲ್ಪವಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಮಕರ್ಮದ ತೀರ್ಯಂಚಗತಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಗಳದ್ದೂ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಿರುತ್ತದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಚಗೋತ್ರದ್ದೇ ಉದಯವಿರುವುದರಿಂದ ಕೀಳು ಆಗುತ್ತಲಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಃಖವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮನುಷ್ಯಗತಿಯ ದುಃಖ

ಮನುಷ್ಯಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜೀವಗಳಂತೂ ಲಬ್ಧಿ ಅಪರ್ಯಾಪ್ತಕವಿದ್ದು ಅವು ಸಮ್ಯಕ್ಚರ್ಯನವೇ ಇವೆ, ಅವುಗಳ ಆಯುಷ್ಯವಂತೂ ಉಚ್ಛ್ವಾಸದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಭಾಗಮಾತ್ರವಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದಷ್ಟೋ ಜೀವಗಳು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣಹೊಂದುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯಂತೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ದುಃಖವು ಏಕೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಿರುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಗರ್ಭಜಗಳು ಕೆಲಕಾಲದವರೆಗೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ದುಃಖದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕರ್ಮದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣನೆಯೂ ಗರ್ಭಜ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ತಿಯಂಚಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೊರೆ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಾತಾದ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಉಚ್ಚಗೋತ್ರದ್ದೇ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಧನ-ಕುಟುಂಬಾದಿಗಳ ನಿಮಿತ್ತವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಅಥವಾ ಗರ್ಭ ಮೊದಲಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ದುಃಖವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮಲದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ-ಶೋಣಿತದ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶರೀರರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶರೀರದ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭದ ದುಃಖವು ಅತಿಶಯವಿದೆ. ಸಂಕುಚಿತರೂಪದಿಂದ ಅಧೋಮುಖವಾಗಿ ಕ್ಷುಧೆ-ತ್ಯಜಾದಿಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖವು ಕಡಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಶಕ್ತಿಯು ಅಲ್ಪವಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೊದಲಾದ ಹಾಗೂ ವಿಷಯೇಚ್ಛೆ ಮೊದಲಾದ ದುಃಖಗಳ ಪ್ರಕಟತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಪಜನ್ಯ ಆಕುಲತೆಯು ಅಖಂಡವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ವೃದ್ಧನಾದಾಗ ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ದುಃಖಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳುವುದು ? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಾಸವಾಗದವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳುವನು ? ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾತಾದ ಉದಯವಾದರೆ ಅದು ಆಕುಲತಾವಯವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಂಕರ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದುಃಖವೇ ಇದೆ.

ಒಂದು ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಒಳಿತಾಗುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒರಟು ಕಬ್ಬಿನ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ನೀರಸ ಭಾಗವಂತೂ ರಸ ಹೀರಲು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯದ ಗಣಿಕೆಗಳು ಹುಳುಕಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನೂ ಚೀಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಯಾವನೋ ಸ್ವಾದದ ಲೋಭಿಯು ಅವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಡಲಿ; ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಬ್ಬುಗಳಾಗುವವು, ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ವಾದ ಕೂಡ ತುಂಬ ಸಿಹಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯದ ಬಾಲ್ಯ-ವೃದ್ಧತ್ವಗಳಂತೂ ಸುಖಿಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು

